

Nr 181.

Av herr **Pettersson, Anton**, om utredning angående vissa åtgärder för åstadkommande av prispöjning å inhemska varor.

I sin berättelse till bankoutskottet vidröra riksbanksfullmäktige deprecieringen av den svenska kronans internationella värde och göra vissa uttalanden om vådan av en alltför stor stegring av de utländska växelkurserna. Rörande kursfallet på pund under sistlidna höst yttra fullmäktige bl. a., att det på hösten tedde sig ovisst, hur djupt kursfallet skulle bliva, och att ett upprätthållande av riksbankens dittillsvarande valutapolitik under rådande förhållanden ansågs innebära alltför stora riskmoment. Vid en stark depreciering av pundet kunde ett bibehållande av en hög pundkurs ej blott utöva en menlig inverkan på resultatet av riksbankens verksamhet utan därjämte medföra verkningar av betydligt större räckvidd. Om riksbanken sökt bibehålla pundet vid omkring 19:50, vilken kurs noterades i huvudsak utan avbrott från senare delen av maj till mitten av oktober, skulle detta — framhålla fullmäktige — hava medfört en mycket stark stegring av dollarkursen, vilket i sin tur kunnat medföra allvarliga handelspolitiska risker. Erfarenheten har ju visat, att en stark depreciering av ett lands valuta lett till att hinder rests för landets export i form av tullar och kontingenteringar. Vad beträffar restriktioner för vårt lands export erinra fullmäktige om de engelska tullförhöjningarna samt om de franska kontingenteringarna och den i Frankrike införda s. k. surtaxen. Krav på liknande åtgärder till skydd mot bl. a. svensk export ha framförts även i andra länder. Den minskning av den svenska exporten, exempelvis av papper och pappersmassa, som bleve en följd av nya restriktioner i de länder, som importera våra varor, måste leda till en ytterligare nedskärning av produktionen och öka arbetslösheten.

De farhågor, som riksbanksfullmäktige uttalat, avse valutans depreciering i förhållande till utländska valutor. Ur denna synpunkt synes det ej föreligga betänkligheter mot att något höja den inhemska prisnivån. Kronans inre värde har under det sistförflutna året ytterligare stegrats till men för näringslivet. Socialstyrelsens allmänna levnadskostnadsindex, som den 1 januari och 1 april 1932 stod vid 157, sjönk den 1 juli till 156 och vid årsskiftet till 154. Kommerskollegii partiprisindex, som för december 1931 gav talet 111 och för januari 1932 talet 109, nedgick under sommarmånaderna till 108, steg därefter till 110 för september och oktober och visade för november talet 109. Svensk finanstidnings partiprisindex visade för december 1931 talet 103, nedgick i januari 1932 till 101, vilket indextal med undantag för juni, som fick siffran 100, kvarstod ända till oktober, då på nytt indextalet blev 100, vilket kvarstod även för november.

Tillgängliga allmänna partiprisindex visa alltså en sjunkande tendens, och det är att märka att icke oväsentliga rubbningar av prisrelationerna mellan olika varor samtidigt ägt rum. Importprisen ha genomgående stegrats under det att flertalet hemmamarknadsvvaror fallit i pris. Svenska Handelsbankens prisindextal för importvaror visar en stegring från 91 i januari till 96 i november 1932, medan dess prisindextal för exportvaror under samma tid sjunkit från 112 till 108.

Det är tydligt att det valutapolitiska program, som godkändes av förra årets riksdag icke blivit realiserat. Någon återhämtning av partipriserna har icke ägt rum, och under det att riksdagen uttalade sig för att ej blott export- och importpriser utan även priserna på hemmamarknadsvvaror borde kunna tillåtas att stiga, för såvitt detta icke mera kännbart påverkade levnadskostnaderna, har priset fortsatt för så väl exportvaror som hemmamarknadsvvaror. Alla farhågor rörande en hotande inflation ha vederlagts av den verkliga utvecklingen, men deflationen har fortsatt, trots att det förra året uttalades, att hinder lika kraftigt borde resas mot en fortsatt deflation som mot den inflation, vilken ursprungligen befarats.

Enligt min mening har priset nu gått så långt, att särskilda åtgärder krävas, varvid en ökning av betalningsmedelsförsörjningen genom utvidgad sedelutgivning torde vara lämpligaste medlet. Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande lämpligheten av att medelst ökning av betalningsmedlen åstadkomma en prisförhöjning å inhemska varor utan att därigenom en skadlig inflation framkallas.

Stockholm den 21 januari 1933.

Anton Pettersson.